

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
  - 1.2 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา
    - 1.2.1 การบริหารงานวิชาการ
    - 1.2.2 การบริหารงานงบประมาณ
    - 1.2.3 การบริหารงานบุคคล
    - 1.2.4 การบริหารงานทั่วไป
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
  - 2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
  - 2.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
  - 2.4 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน
3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม
  - 3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
  - 3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทที่แตกต่างจากผู้บริหารทั่วๆ ไปเพราะการจัดการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นผลกำไร แต่เป็นการส่งเสริมด้านการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะในเรื่องของความรู้ด้านการศึกษา เพื่อนำไปจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรมคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะ และให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึงการดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากร การจัดกิจกรรม และประสบการณ์การ เรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนทั้งการอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรม ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วยงานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้าน วิชาการและงานด้านวัดผลประเมินผล

สรุป การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิด
ในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดผลดี
มีประสิทธิภาพสูงสุด แก่ผู้เรียนและบรรลุลักษณะประสงคตามที่กำหนดไว้

2. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ
และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมาย
ที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตาม
กฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วน
ราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ
ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจาย
อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล
และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้

2.1 งานบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจ
ของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง
ปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการ
ของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียน
จะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่
ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารวิชาการ

2.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น
การพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น

2.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

2.1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2.1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล

การเรียน

2.1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.1.9 การนิเทศการศึกษา

2.1.10 การแนะแนว

2.1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา

2.1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

2.1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

สถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล

ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2.1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน

วิชาการของสถานศึกษา

2.1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

2.1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2 งานบริหารงบประมาณ

การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการ

จัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนนิติบุคคล

นอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียน

ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม

พ.ศ. 2546 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการ

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

2.2.1 ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แทนนิติบุคคลในกิจการ

ทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

2.2.2 ให้โรงเรียนมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา

ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์

ที่มีผู้บริจาคให้โรงเรียน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของโรงเรียน

2.2.3 ให้โรงเรียนจดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือดำเนินการ
ทางทะเบียนทรัพย์สินต่างๆ ที่มีผู้คิดให้หรือโครงการซื้อ แลกเปลี่ยนจากรายได้
ของสถานศึกษาให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

2.2.4 กรณีโรงเรียนดำเนินคดีเป็นผู้ฟ้องร้องหรือถูก
ฟ้องร้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินคดีแทนสถานศึกษาหรือถูกฟ้องร่วมกับสถานศึกษา
ถ้าถูกฟ้องโดยมิได้ดำเนินการปฏิบัติราชการ ในกรอบอำนาจ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ
เป็นการเฉพาะตัว

2.2.5 โรงเรียนจัดทำงบดุลประจำปีและรายงานสาธารณะ
ทุกสิ้นปีงบประมาณ

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารงบประมาณ มีดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

การใช้เงินและผลการดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.3 งานบริหารงานบุคคล

หมายถึง การหาทางใช้คนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้นๆ

ให้ทำงานได้ผลดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถ
ทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร
เพื่อให้งานขององค์กรนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แนวคิดของการบริหารงานบุคคล มีดังนี้

2.3.1 ปัจจัยทางการบริหารทั้งหลาย คนถือเป็นปัจจัย

ทางการบริหารที่สำคัญที่สุด

2.3.2 การบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล

2.3.3 การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถจะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกระตือรือร้นพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

2.3.5 การบริหารงานบุคคลเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารงานบุคคล มีดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

2.4 งานบริหารทั่วไป

งานด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียน ในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานงานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และสถาบันสังคมอื่น

ที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบ การควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งคุณครูควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติ ในการปฏิบัติราชการ ดังนี้

ขอขยายและภารกิจงานบริหารทั่วไป

- 2.4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 2.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2.4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 2.4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 2.4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ

บุคลากรและบริหารทั่วไป

- 2.4.8 การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 2.4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 2.4.10 การรับนักเรียน
- 2.4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ

นอกระบบและตามอัธยาศัย

- 2.4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.4.13 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 2.4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 2.4.15 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษา

ของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

- 2.4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษา

และหน่วยงานอื่น

- 2.4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 2.4.18 งานบริการสาธารณะ
- 2.4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

การบริหารงานวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญสุดในการบริหารสถานศึกษา และจะบริหารสถานศึกษาให้ได้ดีจะต้องเข้าใจงานเป็นอย่างดี โดยเฉพาะงานหลักของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจเนื้อหาสาระของงานอย่างละเอียด จึงจะสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จะกล่าวถึงความหมายของงานวิชาการ ความสำคัญของงานวิชาการ หลักการบริหารงานวิชาการและขอบข่ายของงานวิชาการตามลำดับ

1. ความหมายของบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการเอื้ออำนวยให้มนุษย์ได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการบริหารงานวิชาการได้มีการศึกษาเรื่องนี้และได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 25) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานโดยการผสมผสานทรัพยากร การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียนเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

รัตนดา อนันตชาติ (2550, หน้า 12) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนปรับปรุงด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน การนิเทศและติดตามการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สุภชยลักษณ์ พันธุ์ฤทธิธำ (2550, หน้า 9) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารหรือการดำเนินงานทุกชนิด เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่และภารกิจโดยตรงในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญและความสนใจกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดการบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการและงานด้านวัดผล ประเมินผล

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

2. ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน งานวัดผล และประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา วางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการเรียน มีขอบข่ายกว้างขวาง ผู้บริหารโรงเรียนต้องกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจนมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด โดยมุ่งประโยชน์ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและสามารถปรับตัวในสังคม มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้และทักษะตามศักยภาพและเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตย

จิโรจน์ บุญเรือง (2552, หน้า 1) กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรม

การจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียน การสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษาและงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญ ต่อการบริหารงานวิชาการว่าเป็นสิ่งสำคัญ มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติเฉพาะ ลักษณะของงานวิชาการจึงเป็นเรื่อง ที่ครอบคลุมและกว้างขวางมาก การที่จะทำให้จุดมุ่งหมายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ ผู้บริหารต้องวางแผนทางปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวมา สรุปได้ว่า งานวิชาการ นับเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา เป็นหน้าที่หลักและถือเป็นหัวใจของการบริหาร สถานศึกษา สถานศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการ จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรมและคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม ต่อไปและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ องค์การ

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

3.1 หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-Es) ได้แก่

3.1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้ เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ในขณะที่ดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่างๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outputs) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการดำเนินงานถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตาม มักใช้คำสองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล

3.1.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การ ลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้

ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดด้วย เช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไรในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพโดยอาศัย ความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยี และใช้เวลาน้อยอีกด้วย

3.2 หลักความเป็นวิชาการ (Academic) หมายถึง ลักษณะที่ ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้อ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษาและหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการต่างๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นวิชาการ ที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียด ในหลักการเฉพาะเรื่องในบทต่อไป

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต้องอาศัยหลักการและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตาม กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูและผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้รวมทั้งสร้างเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีวัด คุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้ทุกช่วงชั้น

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนา ผู้ความเป็นเลิศคุณภาพของผู้เรียนเป็นหลักโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการขับเคลื่อนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของการศึกษา

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน

หัวใจของงานวิชาการในโรงเรียน การสร้างคุณภาพในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ความสำเร็จของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ 17 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2556 หน้า 73-74) มีดังนี้

4.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

4.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

4.1.2 วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำไว้

4.1.3 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายให้ความสำคัญ

4.1.4 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4.1.5 สาระท้องถิ่นของสถานศึกษา เพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ประเมินผล และปรับปรุง

4.2. ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ

4.3 การวางแผนงานด้านวิชาการ

4.3.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล และการกำกับดูแล นิเทศติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

4.3.2 ผู้บริหารอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4.4.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา

4.4.2 การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกช่วงชั้น

ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆเพื่อคุณภาพ

4.4.3 ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้

4.4.4 จัดกิจกรรมห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

4.4.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ
การเรียนรู้

4.4.6 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการของนักเรียน

และช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ

4.5 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

4.5.1 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเองโดย

4.5.1.1 จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทัน
กับการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น

4.5.1.2 จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4.5.1.3 จัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

4.5.1.4 เพิ่มเติมเนื้อหาของรายวิชาให้สูงขึ้นและลึกซึ้ง
มากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา
และการศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ความบกพร่อง พิการและการศึกษาทางเลือก

4.5.1.5 เพิ่มเติมสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา
ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และโลก

4.5.2 สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้
การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ
โดยร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

4.5.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบ
หลักสูตรสถานศึกษา

4.5.4 นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา
และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับทราบ

4.6 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4.6.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ
และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.6.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์
และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

4.6.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4.6.4 จัดการเรียนการสอนโดยการผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ
อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

4.6.5 สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม
สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้
สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้
ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

4.6.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสาน
ความร่วมมือกับบิดา มารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน
ตามศักยภาพ

4.7 การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

4.7.1 กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.7.2 การจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ
การวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

4.7.3 การวัดผล ประเมินผล-เทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติ
ผลการเรียน

- 4.7.4 จัดให้มีการประเมินการเรียนทุกช่วงชั้น จัดให้มีการสอน
ซ่อมเสริมกรณีที่ไม่ผ่านการประเมิน
- 4.7.5 จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล
- 4.7.6 จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอน
ผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ ใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน
- 4.7.7 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนต่างๆ
รายปี/รายภาคและตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4.7.8 เทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้ง
คณะกรรมการดำเนินงานเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับ
การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน
และเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ พร้อมทั้งผู้บริหารอนุมัติ
ผลการเทียบโอน

4.8 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- 4.8.1 กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษา
- 4.8.2 พัฒนาครู นักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้
โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด
การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการ
และการเรียนรู้ปัญหาในการตัดสินใจ
- 4.8.3 รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา
คุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อัน
และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4.9 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

- 4.9.1 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอก
สถานศึกษาให้เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองกับกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 4.9.2 จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ของผู้เรียน เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นห้องสมุด จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา

ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑน์ ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น

4.9.3 จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในห้องถิ่นเพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่ และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดสถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑน์ วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.9.4 ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4.10 การนิเทศการศึกษา

4.10.1 สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันใช้เหตุผลในการนิเทศ เป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้องก้าวหน้า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและตัวครูเอง

4.10.2 จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึง และต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

4.10.3 จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่

4.11 การแนะแนว

4.11.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนว เป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.11.2 จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กร แนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

4.11.3 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.11.4 ส่งเสริมและพัฒนาครูให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยา การแนะแนว และการช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และการเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

4.11.5 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพ ที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว

4.11.6 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินการแนะแนว และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.11.7 ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

4.11.8 ประสานงานด้านการแนะแนว ระหว่างสถานศึกษา องค์กร ภาครัฐ เอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

4.11.9 เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.12 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

4.12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่ และความต้องการของชุมชน

4.12.2 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหาร ที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศ ที่เป็นหมวดหมู่ข้อมูลมีความสมบูรณ์เรียกใช้ได้สะดวก รวดเร็วปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.12.3 จัดทำแผนการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์/ แผนยุทธศาสตร์)

4.12.4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม สถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วมและวงจร การพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักว่าวงจร PDCA

4.12.5 ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยการดำเนินการ อย่างจริงจังต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม

4.12.6 ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐาน ที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

4.12.8 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR)

และสรุปรายงานประจำปี โดยให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

4.13 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

4.13.1 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กร
ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา
สถาบันประกอบการและสถาบันอื่นๆ

4.13.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการ
เรียนรู้ภายในชุมชน

4.13.3 ส่งเสริมชุมชนให้มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา
ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ

4.13.4 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ
รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสพการณ์ระหว่างชุมชน

4.14 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
และองค์กรอื่น

4.14.1 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาดูดจนวิทยากรภายนอก
และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต
ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

4.14.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการ
ของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

4.14.3 ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยน
ข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิทยาการในท้องถิ่น

4.14.4 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรม
การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงาน
ร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

4.15 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร
หน่วยงาน และสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4.15.1 ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุวมชน
องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ
สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิ
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.15.2 จัดให้มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อม
ให้กับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน
องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
ที่ร่วมจัดการศึกษา

4.15.3 ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบัน
ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกัน
ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

4.15.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน
ระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคม
อื่น

4.15.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบัน
ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

4.16 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
ของสถานศึกษา

4.16.1 ศึกษา วิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
ของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือทราบและปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

4.16.2 จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
ของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือทราบและปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

4.16.3 ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
ของสถานศึกษาและแก้ไขปรับปรุง

4.16.4 นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ
ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

4.16.5 ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

4.17 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อใช้ในสถานศึกษา

4.17.1 ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้
ต่างๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นหนังสือแบบเรียน
เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.17.2 จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือ
อ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

4.17.3 ตรวจสอบคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริม
ประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียน
การสอน

4.18 การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4.18.1 จัดให้มีการกำหนดรวมนโยบาย วางแผนเรื่องการจัดทำ
เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา

4.18.2 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการ
เรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ
ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

4.18.3 พัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมุ่งเน้น
การพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีการศึกษาให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ
เกิดขึ้น โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

4.18.4 พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้
ของสถานศึกษาและชุมชน

4.18.5 นิเทศ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากร
ในการจัดหา ผลิต ใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปงานวิชาการของโรงเรียนมีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุม
กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้
ผู้วิจัยได้ใช้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้
เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งได้แก่

การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งแต่ละด้านมีปัญหาการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันออกไป

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1. ขนาดและที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

ประกอบด้วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ รวม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร และอำเภอวังยาง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ

ติดอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

ทิศตะวันออก

ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน

ทิศใต้

ติดกับจังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันตก

ติดกับจังหวัดสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เลขที่ 35

ถนนกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

1.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้นเป็นอาชีพหัตถกรรม เช่น ทอผ้า จักรสาน เป็นต้น

สภาพสังคม เป็นสังคมการเกษตร หมดฤดูกาลทำนาส่วนมาก จะเดินทางไปทำงานต่างถิ่น นอกจากนี้สังคมประชาชนในพื้นที่จะประกอบไปด้วยชนหลายเผ่าพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม แต่ประชาชนก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

1.3 สภาพการบริหารการจัดการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาใน 6 อำเภอ ในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จัดระบบการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งดำเนินการ 3 รูปแบบ

การศึกษาในระบบ 2 ระดับ คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชน

การศึกษานอกระบบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่สามารถแบ่งเป็นระดับตามการศึกษาในระบบได้ กับประเภทที่ไม่แบ่งเป็นระดับ คือ รายวิชา หรือกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมตามความต้องการ แต่อาจเป็นการเก็บรวบรวม การเรียนรู้สะสมไว้เพื่อเทียบเป็นระดับโดยใช้การศึกษาในระบบเป็นหลักในการเทียบ

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบการศึกษาแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบได้เป็นรายวิชาหรือเทียบเป็นระดับ การศึกษาตามความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้ได้ตลอดชีวิตผู้เรียนตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

2. วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน บนพื้นฐานของความเป็นไทย

3. พันธกิจ (Mission)

- 3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
- 3.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ
- 3.3 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.4 ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาระบบบริหารจัดการ ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1. ขนาดและที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ รวม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ
ทิศตะวันออก	ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกั้นพรมแดน
ทิศใต้	ติดอำเภอเมืองนครพนม
ทิศตะวันตก	ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอเมืองสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตั้งอยู่ที่ถนนศรีสงคราม-ท่าดอกแก้ว บ้านปฏิรูป ตำบลศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

1.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้นเป็นอาชีพหัตถกรรม เช่น ทอผ้า จักรสาน เป็นต้น

สภาพสังคม เป็นสังคมการเกษตร หมดยุคอุตสาหกรรม
ส่วนมากจะเดินทางไปทำงานต่างถิ่น นอกจากนี้สังคมประชาชนในพื้นที่จะประกอบ
ไปด้วยชนหลายเผ่าพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม แต่ประชาชนก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่าง
สงบสุข

1.3 สภาพการบริหารการจัดการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาใน 6 อำเภอ ในพื้นที่บริการของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จัดระบบการศึกษาตามแนวทางของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งดำเนินการ 3 รูปแบบ

การศึกษาในระบบ 2 ระดับ คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา
ระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชน

การศึกษานอกระบบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่สามารถ
แบ่งเป็นระดับตามการศึกษาในระบบได้ กับประเภทที่ไม่แบ่งเป็นระดับ คือ รายวิชา
หรือกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมตามความต้องการ แต่อาจเป็นการเก็บ
รวบรวม การเรียนรู้สะสมไว้เพื่อเทียบเป็นระดับโดยใช้การศึกษาในระบบเป็นหลักในการเทียบ

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบการศึกษาแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียน
ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษา
จากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่นๆ สามารถนำ
ความรู้ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบได้เป็นรายวิชาหรือเทียบเป็นระดับ
การศึกษาตามความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้ได้ตลอดชีวิตผู้เรียนตามหลักสูตร
ที่กระทรวงกำหนด

1.4 ภารกิจหลัก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ มาตรา 37
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546
โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1.4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษา
ของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา
แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
- 1.4.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป
ของสถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณ
ที่ได้รับให้หน่วยงานรับทราบและกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ
ของหน่วยงานดังกล่าว
- 1.4.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรรวม
กับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.4.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.4.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ
ด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.4.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากร
บุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษา
- 1.4.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผล
สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.4.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน
องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น
- 1.4.9 ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย
และพัฒนาการศึกษา
- 1.4.10 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ
และคณะที่ทำงานด้านการศึกษา
- 1.4.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงาน
ภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทน
กระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.4.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษา
ที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

2. วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่เข้มแข็งบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง มีคุณภาพได้มาตรฐานพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

3. พันธกิจ (Mission)

- 3.1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเน้นหลักธรรมาภิบาล
- 3.2 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.3 พัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ
- 3.4 พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

อนุภาพ วาทิตอง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคันทนาเยาว์ สำนักงานเขตคันทนาเยาว์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 ประชากรที่ศึกษา คือครูโรงเรียนคันทนาเยาว์ จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนคันทนาเยาว์ สำนักงานเขตคันทนาเยาว์ สังกัด กรุงเทพมหานคร ในขอบข่ายงาน 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมของครูด้านการตัดสินใจ รองลงมาคือ

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล และการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนเป็นลำดับสุดท้าย

สรสิทธิ์ พรรณวงศ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผลการประเมินโครงการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 โดยภาพรวมทุกด้านมีผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับดีเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านผลผลิต ด้านสภาวะแวดล้อม ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย 2) ผลการประเมินการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ตามความเห็นของครู โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเมื่อพิจารณาผลการประเมินในรายกิจกรรมพบว่าอยู่ในระดับ มาก ทุกกิจกรรมเรียงตามลำดับมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ กิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบกิจกรรมอบรมการผลิตสื่อและพัฒนานวัตกรรมเพื่อการศึกษาด้วยระบบ ICT และกิจกรรมการวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการ 3) ผลการเปรียบเทียบค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของจำนวนนักเรียนที่ได้ระดับผลการเรียน 3 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ระดับคุณภาพของ สมศ. ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2549 และปีการศึกษา 2551 ก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 11.28

ทรงเพชร ใจทน (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ทำหน้าที่ครูวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอบ้านแพง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจเนื้อหาและสาระหลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการประเมินผลการเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แนวทางพัฒนา คือ การวัดผลประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและควรมีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการบริหารงานนิเทศภายใน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนาคือ ให้ผู้บริหารทำการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อติดตามการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ด้วย และให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานในการนิเทศภายใน ส่วนงานวิจัยและพัฒนา มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและสถานศึกษาจัดหางบประมาณมาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำหาวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ประสาร รสขุ่ม (2551, หน้า 58) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางและผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาศักดิ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการสอนของครู โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกษร ใจชื่น (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ทำงานของผู้บริหาร พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการชุมชน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p(<.05)$ ส่วนผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p(<.05)$ และผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัญชัน แซ่เตี่ยว (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ควรเพิ่มความตระหนักและความเข้าใจให้กับครูถึงความสำคัญของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น จัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรสร้างเครือข่าย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ควรจัดให้มีการประชุมกันระหว่างผู้บริหารและครู เพื่อกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้ชัดเจน ผู้บริหาร ควรสร้างเครือข่าย เพื่อประสานความร่วมมือในการผลิตจัดหา พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสามารถระดมทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆที่มีอยู่ใน ชุมชน มาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วรารัตน์ อริยชนพล (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาและศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่

ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน

3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการบริหารการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองกับโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้าน ยกเว้นด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองกับโรงเรียนนอกเขตอำเภอเมือง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและด้านการบริหารการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อนุภรณ์ สอนมะม่วง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 จำนวน 195 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประเภทมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบแอลเอสดี ผลการวิจัยพบว่า

1) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีสภาพการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาขนาดกลาง

มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 2) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ชฎาภรณ์ สนิมคล้า (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารงานในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ยกเว้นด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วรรณกร เรือกิจ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและเสนอ แนวทางการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัญหา การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พิจิตร เขต 1 ในกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน

คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านการนิเทศ ภายใน ด้านการวัดผลและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ปีการศึกษา 2558 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยนำข้อชี้แนะจาก ผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน ในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหา มากสุด คือ ด้านหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ควรศึกษาและวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุง จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติ ที่ดีด้านการ บริหารหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนควร วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนกับหลักสูตร สถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ จัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน 3) ด้านการนิเทศภายใน ควรสร้างความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนิเทศภายในให้กับครูและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เหมาะสมกับสถานศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล ควรกำหนดนโยบายการ วัดผลและประเมินผล พร้อมจัดทำเอกสาร หนังสือ ระเบียบการวัดผลและประเมินผล จัด ประชุมเชิงปฏิบัติการและสนับสนุนให้ครูนำวิธีการและเครื่องมือการวัดมาใช้อย่าง หลากหลาย 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ควรจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี จัดประชุมผู้มีส่วนได้เสียในการประกันคุณภาพ การศึกษา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Mattox (2001, 6061-A) ศึกษาเรื่องความต้องการในการปฏิบัติงานด้าน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า มีความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการวัดผล ประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน หมายถึงงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียน ควรใช้เวลาให้มาก

Godbey, Ronde และ Thorckmorton (2002, 794-A) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในด้านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย พบว่า รูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่หลากหลายสามารถช่วยให้ผู้ปกครองเห็นถึงการพัฒนาทักษะด้านวิชาการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อผู้สอนมีการกำหนดเกณฑ์และสิ่งที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจนและยังสามารถพัฒนาการแสดงผลของผู้เรียนได้ดีอีกด้วย

Crim (2006, p.183-A อ้างถึงใน อัญชัน แซ่เตียว, 2552, หน้า 66) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา รัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษา พบว่าความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ความต้องการที่จะสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศ การประเมินผล ตลอดจนความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

Brophy (2006, p.171-A) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เมืองฮาร์ทฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาคือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นเพราะว่าครูมีงานในหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากการสอน มีเวลาที่จะเตรียมจัดทำสื่อน้อยและไม่มีความชำนาญเรื่องการจัดหาสื่อจากความพิวเตอร์

Raza และ Shafqat (2010, Abstract) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของ University of Peshawar ผลการศึกษาพบว่าการศึกษาวัดดูประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของ 3 สถานศึกษาภายใต้

การบริหารงานของ University of Peshawar สำหรับ 5 ปี ระหว่าง 2003-2007
สรุปผลรวมทั้งหมด คือ จำนวนของบุคลากรผู้สอนทั้งหมดครูด้านวิชาการและคุณวุฒิ
ของผู้เชี่ยวชาญและลักษณะของการจ้างงานจะเปรียบเทียบตามหลักสูตรของการ
ดำเนินการของสถานศึกษา จำนวนนักเรียนที่ลงทะเบียนอยู่ในระดับที่สอง วัดจากผลการ
สอบเข้าของนักเรียนรายปี พบว่า จำนวนร้อยละ ล้ำกับที่ คะแนน เป็นต้น เปรียบเทียบจาก
ผลของการทำรายงานประจำปี คือ BISE และการเยี่ยมชมของประชาชน จากการทำ
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ผู้วิจัย
ได้ศึกษา มีปัญหาด้านการบริหารโรงเรียนในหลายด้าน เช่น ด้านการใช้หลักสูตร
ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศภายในหรือการนิเทศการศึกษา การจัดการเรียน
การสอนที่ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือในงานวิจัยต่างประเทศ ถึงแม้จะเป็นการศึกษา
บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ก็เป็นบทบาทที่เป็นปัญหา
เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง
และผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นการศึกษาที่ผ่านมานานแล้ว บทบาทและภารกิจของ
โรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูป
โรงเรียนต่างๆ มีอิสระทางวิชาการมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญคือ กรอบแนวคิดและกลุ่ม
ตัวอย่างในการวิจัยที่ผ่านมา แตกต่างจากที่ผู้วิจัยกำลังดำเนินการ ซึ่งผลการวิจัยอาจจะ
ค้นพบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนใหม่ๆ ซึ่งจะ
สอดคล้องกับภารกิจของโรงเรียนยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป